www.INN.ir/sport
• شنبه ۲۵ مهر ۱۴۰۵ • ۶ جمادی‌الاول ۱۴۴۸
• سال سی‌ام • شماره ۸۲۳۹
iranvarzeshii
Iran Varzeshi Newspaper

ایران ورزشی

• صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی
• مجری: مؤسسه فرهنگی و مطبوعاتی ایران
• رئیس هیأت مدیره: صادق حسین جابری انصاری
• مدیرعامل و مدیر مسئول : علی متقیان
• سردبیر ارشد مؤسسه: هادی خسرو شاهین
• سردبیر ایران ورزشی: علی جوادی
• تلفن: ۱۴-۸۸۵۰۴۱۱۳ • نمابر: ۸۴۷۱۱۱۷۳
• چاپ: چاپخانه مؤسسه جام جم
• سازمان آگهی‌ها: ۱۸۷۷ ۸۸۵۰۱۳۰۰ - ۸۸۷۴۶۵۸۳
• امور مشترکین: ۸۸۷۴۸۸۰۰ - ۸۸۵۲۱۹۵۴
• نشانی: تهران، خیابان خرمشهر، شماره ۲۰۸
• صندوق پستی: ۵۳۸۸-۱۵۸۷۵

موشک‌ها بر فراز ریاض

به گزارش آسوشیتدپرس، عربستان در یک هفته گذشته یکی از مرگبارترین سلسله حمله‌ها را در سال‌های اخیر تجربه کرده است. در حمله‌هایی که فرودگاه ریاض، مقر شرکت نفت آرامکو و چند تأسیسات هوایی، نفتی و نظامی را هدف گرفت، دست‌کم ۱۹نفر کشته شدند و در میان قربانیان خارجی‌ها هم دیده می‌شدند. حمله به فرودگاه بین‌المللی ملک خالد به‌تنهایی دست‌کم ۱۲ تا ۱۳کشته و بیش از ۳۰۰زخمی بر جا گذاشت.
خبرگزاری فرانسه این حمله‌ها را تشدید چشمگیر جنگ میان عربستان و یمنی‌ها تحت توصیف کرده است.
مسابقه‌های ورزشی مستقیماً تحت تأثیر قرار گرفته‌اند. دوشنبه ۱۲اکتبر، دیدار النصر، تیم کریستیانو رونالدو و نفچی فرغانه در لیگ نخبگان آسیا پس از هشدار امنیتی دفاع مدنی عربستان یک ساعت دیرآغاز شد. به گزارش رسانه‌ها، سه بازی لیگ داخلی عربستان از جمله یکی با حضور النصر، به تعویق افتاده است.

بحران امنیتی عربستان فوتبال آسیا را به لرزه انداخت

جام ملت‌ها زیر سایه موشک های بالستیک

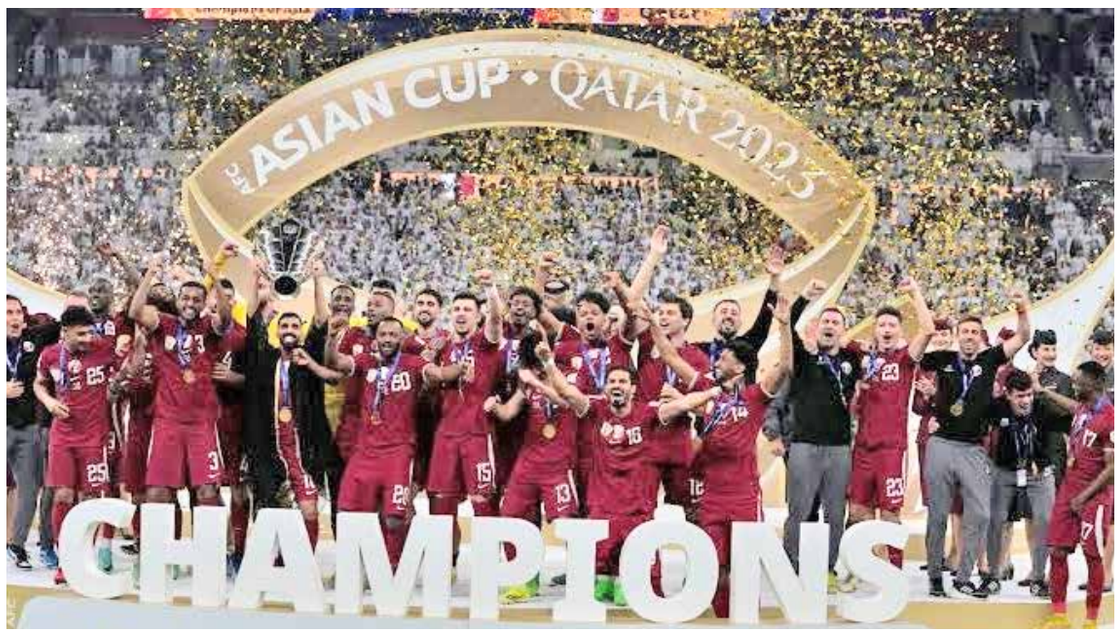
گزارش ویژه

محمدرضا رحیم‌پور
خبرنگار

کمتر از سه ماه تا آغاز جام ملت‌های آسیا ۲۰۲۷ در عربستان باقی مانده اما حمله‌های پیاپی حوثی‌ها به خاک این کشور آینده مهم‌ترین رویداد فوتبالی قاره را در هاله‌ای از ابهام فرو برده است. رئیس کنفدراسیون فوتبال آسیا برای نخستین بار علناً گفته که برگزاری مسابقه‌ها ممکن است یک سال به عقب بیفتد.
شیخ سلمان بن ابراهیم آل خلیفه، رئیس کنفدراسیون فوتبال آسیا (AFC)، در حاشیه نشست شورای فیفا در زوریخ جمله‌ای گفت که تا چند روز پیش از زبان هیچ مقام ارشد فوتبال آسیا شنیده نمی‌شد: «می‌توانیم تا پایان نوامبر صبر کنیم. شرایط در منطقه ممکن است خیلی سریع، چه به سمت بهتر و چه بدتر، تغییر کند و باید دید چه اتفاقی می‌افتد. اگر لازم باشد تصمیمی بگیریم، می‌گیریم، اما می‌توانیم رقابت‌ها را یک سال به ۲۰۲۸ موکول کنیم.»
جام ملت‌های آسیا ۲۰۲۷ قرار است زمستان امسال در ریاض، جده و الخبر برگزار شود و ۲۴تیم در آن حضور خواهند داشت اما در هفته‌های اخیر، تشدید حمله‌های حوثی‌های یمن به عربستان، پرسش‌هایی را درباره امنیت میزبانی ایجاد کرده که AFC دیگر نمی‌تواند نادیده‌شان بگیرد.

تا چه زمان باید صبر کرد؟

اظهارات شیخ سلمان در ظاهر محتاطانه است، او تأکید کرده که «عجله‌ای نیست» و در حال حاضر «همه‌چیز طبق برنامه» پیش می‌رود اما همین که رئیس کنفدراسیون سناریوی ۲۰۲۸ را علناً مطرح کرده، نشان‌دهنده تغییر لحن نسبت به گذشته است. تا پیش از این، بحث رسمی تنها درباره برگزاری طبق برنامه بود.
کمیته برگزاری عربستان هم در واکنش اعلام کرد آماده‌سازی‌ها بر اساس برنامه مصوب ادامه دارد. در بیانیه این کمیته آمده است که کار در «همه حوزه‌های سازمانی و عملیاتی، از جمله ورزشگاه‌ها، تأسیسات و خدمات پشتیبان» براساس برنامه انجام می‌شود و تمرکز همچنان بر ارائه تجربه‌ای در سطح جهانی به تیم‌ها، هواداران و رسانه‌هاست. کمیته در عین حال گفته تحولات مرتبط با تورنمنت را زیر نظر دارد و شرایط مناسب را برای برگزاری موفق فراهم می‌کند.
فاصله میان این دو لحن، یعنی اطمینان‌بخشی رسمی از یک‌سو و عدم‌قطعیتی که رئیس AFC پذیرفته از سوی دیگر، پرسش اصلی را مطرح می‌کند، تا چه زمان باید صبر کرد و چه معیاری قرار است مبنای تصمیم باشد؟ تعویق یک‌ساله جام ملت‌ها در صورت تحقق، پیامدهای گسترده‌ای برای فوتبال آسیا خواهد داشت. تقویم بین‌المللی فیفا و کنفدراسیون‌های قاره‌ای به‌شدت در هم تنیده است و جابه‌جایی یک تورنمنت بزرگ، زنجیره‌ای از تغییرات را در مسابقات مقدماتی جام جهانی، لیگ قهرمانان آسیا و لیگ‌های داخلی کشورهای عضو ایجاد می‌کند. بسیاری از فدراسیون‌ها برنامه‌های آماده‌سازی، اردوهای تدارکاتی و بازی‌های دوستانه خود را براساس زمان‌بندی فعلی تنظیم کرده‌اند و تغییر آنها هزینه‌های مالی و لجستیکی قابل‌توجهی به همراه دارد. از دیدگاه اقتصادی، عربستان سرمایه‌گذاری کلانی برای میزبانی این رقابت‌ها انجام داده است. ورزشگاه‌های مدرن، هتل‌ها، زیرساخت‌های حمل‌ونقل و سیستم‌های امنیتی همه با هدف میزبانی جام ملت‌ها در زمستان امسال آماده شده‌اند. تعویق مسابقات نه‌تنها این سرمایه‌گذاری را با تأخیر مواجه می‌کند، بلکه ممکن است قراردادهای پخش تلویزیونی، اسپانسری و بلیت‌فروشی را نیز تحت‌الشعاع قرار دهد. با این حال، امنیت بازیکنان، مربیان، داوران و هواداران اولویت مطلق دارد و هیچ مقامی نمی‌تواند آن را قربانی کند.

> جام ملت‌های آسیا ۲۰۲۷ قرار است زمستان امسال در ریاض، جده و الخبر برگزار شود و ۲۴تیم در آن حضور خواهند داشت اما در هفته‌های اخیر، تشدید حمله‌های حوثی‌های یمن به عربستان، پرسش‌هایی را درباره امنیت میزبانی ایجاد کرده که AFC دیگر نمی‌تواند نادیده‌شان بگیرد

برش

گزینه‌های پیش‌رو

AFC با چند گزینه مواجه است؛ برگزاری طبق برنامه با تدابیر امنیتی تشدیدشده، تعویق کوتاه‌مدت تا پایان زمستان، یا تعویق یک‌ساله تا ۲۰۲۸. گزینه اول ریسک بالایی دارد، زیرا در صورت وقوع حمله در جریان مسابقات، فاجعه انسانی و آبروریزی بین‌المللی به‌دنبال خواهد داشت. گزینه دوم نیز تنها در صورت کاهش تنش‌ها در هفته‌های آینده عملی است. گزینه سوم، هرچند پرهزینه، ایمن‌ترین راه‌حل به نظر می‌رسد، اما نیازمند موافقت همه ذی‌نفعان و بازنگری در تقویم مسابقات است.
شیخ سلمان گفته که مهلت تصمیم‌گیری تا پایان نوامبر است. این یعنی حدود ۶هفته دیگر. در این مدت، تحولات میدانی در یمن و عربستان تعیین‌کننده خواهد بود. اگر حملات متوقف شوند یا کاهش یابند، احتمال برگزاری طبق برنامه افزایش می‌یابد. اما اگر تنش‌ها ادامه یابند یا تشدید شوند، سناریوی تعویق به گزینه اصلی تبدیل می‌شود. جام ملت‌های آسیا ۲۰۲۷، که قرار بود جشن بزرگ فوتبال قاره باشد، اکنون در سایه جنگ و موشک قرار گرفته است. تصمیم‌گیری درباره سرنوشت این تورنمنت، تنها یک مسأله ورزشی نیست؛ بلکه آزمونی برای مدیریت بحران، دیپلماسی ورزشی و اولویت‌گذاری امنیت انسانی است. آنچه مسلم است، این است که AFC و عربستان در هفته‌های پیش‌رو با یکی از دشوارترین تصمیم‌های تاریخ فوتبال آسیا مواجه خواهند بود. تصمیمی که نه‌تنها آینده یک تورنمنت، بلکه اعتبار و اقتدار فوتبال قاره را تعیین خواهد کرد.

در سطح بین‌المللی، فدراسیون‌های عضو AFC تاکنون واکنش رسمی گسترده‌ای نشان نداده‌اند اما در پشت صحنه، رایزنی‌ها برای یافتن گزینه‌های جایگزین در جریان است. برخی کشورها به‌طور غیررسمی آمادگی خود را برای میزبانی اضطراری اعلام کرده‌اند، هرچند AFC ترجیح می‌دهد تا حد امکان از تغییر میزبان اجتناب کند. تجربه جام ملت‌های ۲۰۲۳ در قطر نشان داد که تغییر میزبان در لحظات آخر امکان‌پذیر است، اما آن مورد به‌دلایل متفاوتی رخ داد و شرایط کنونی پیچیده‌تر است.
در داخل عربستان، رسانه‌های نزدیک به دولت بر ادامه آماده‌سازی‌ها تأکید می‌کنند و اظهارات شیخ سلمان را «احتیاط مسئولانه» می‌نامند. اما در فضای مجازی، هواداران فوتبال نگرانی خود را از به تعویق افتادن مسابقات ابراز می‌کنند. بسیاری از آنان ماه‌ها پیش بلیت خریداری کرده‌اند و سفرهای خود را برنامه‌ریزی کرده‌اند. برای آنها، تعویق یک‌ساله به معنای از دست رفتن فرصت و هزینه‌های غیرقابل بازگشت است.

صبر برای همه یا فقط عربستان

اظهارات شیخ سلمان در ظاهر محتاطانه است، او تأکید کرده که «عجله‌ای نیست» و در حال حاضر «همه‌چیز طبق برنامه» پیش می‌رود اما همین که رئیس کنفدراسیون سناریوی ۲۰۲۸ را علناً مطرح کرده، نشان‌دهنده تغییر لحن نسبت به گذشته است. تا پیش از این، بحث رسمی تنها درباره برگزاری طبق برنامه بود.
کمیته برگزاری عربستان هم در واکنش اعلام کرد آماده‌سازی‌ها براساس برنامه مصوب ادامه دارد. در بیانیه این کمیته آمده است که کار در «همه حوزه‌های سازمانی و عملیاتی از جمله ورزشگاه‌ها، تأسیسات و خدمات پشتیبان» براساس برنامه انجام می‌شود و تمرکز همچنان بر ارائه تجربه‌ای در سطح جهانی به تیم‌ها، هواداران و رسانه‌هاست. کمیته در عین حال گفته تحولات مرتبط با تورنمنت را زیر نظر دارد و شرایط مناسب را برای برگزاری موفق فراهم می‌کند. فاصله میان این دو لحن، یعنی اطمینان‌بخشی رسمی از یک‌سو و عدم قطعیتی که رئیس AFC پذیرفته از سوی دیگر، پرسش اصلی را مطرح می‌کند، تا چه زمان باید صبر کرد و چه معیاری قرار است مبنای تصمیم باشد؟ تعویق یک‌ساله جام ملت‌ها در صورت تحقق، پیامدهای گسترده‌ای برای فوتبال آسیا خواهد داشت. تقویم بین‌المللی فیفا و کنفدراسیون‌های قاره‌ای به‌شدت در هم تنیده است و جابه‌جایی یک تورنمنت بزرگ، زنجیره‌ای از تغییرات را در مسابقات مقدماتی جام جهانی، لیگ قهرمانان آسیا و لیگ‌های داخلی کشورهای عضو ایجاد می‌کند. بسیاری از فدراسیون‌ها برنامه‌های آماده‌سازی، اردوهای تدارکاتی و بازی‌های دوستانه خود را براساس زمان‌بندی فعلی تنظیم کرده‌اند و تغییر آنها هزینه‌های مالی و لجستیکی قابل‌توجهی به همراه دارد. از دیدگاه اقتصادی، عربستان سرمایه‌گذاری کلانی برای میزبانی این رقابت‌ها انجام داده است. ورزشگاه‌های مدرن، هتل‌ها، زیرساخت‌های حمل‌ونقل و سیستم‌های امنیتی همه با هدف میزبانی جام ملت‌ها در زمستان امسال آماده شده‌اند. تعویق مسابقات نه‌تنها این سرمایه‌گذاری را با تأخیر مواجه می‌کند، بلکه ممکن است قراردادهای پخش تلویزیونی، اسپانسری و بلیت‌فروشی را نیز تحت‌الشعاع قرار دهد. با این حال، امنیت بازیکنان، مربیان، داوران و هواداران اولویت مطلق دارد و هیچ مقامی نمی‌تواند آن را قربانی کند.

نگرانی بازیکنان و فدراسیون‌ها

نخستین واکنش‌های علنی از سوی تشکل‌های بازیکنان آمد. لی گن‌هو، رئیس انجمن بازیکنان حرفه‌ای فوتبال کره جنوبی، در بیانیه‌ای نوشت: «تنش نظامی مداوم و بی‌ثباتی امنیتی در خاورمیانه مسأله‌ای نیست که بتوان آن را آسان گرفت. امنیت تیم ملی ما و همه بازیکنانی که در جام ملت‌ها شرکت می‌کنند، یک نگرانی جدی است.» او افزود: «ارزش هیچ تورنمنتی بر جان و امنیت بازیکنان و هواداران مقدم نیست. اگر امنیت به‌طور کامل تضمین نشود، همه گزینه‌ها از جمله اینکه آیا مسابقه‌ها باید برگزار شود یا نه، باید جدی بررسی شود.» فدراسیون فوتبال استرالیا، یکی از ۲۴ تیم حاضر در جام، اعلام کرده وضعیت عربستان را «از نزدیک» زیر نظر دارد. در ایران نیز موضوع حساسیت ویژه‌ای دارد. به نوشته رسانه‌های ایرانی، فدراسیون فوتبال کشورمان در نامه‌ای رسمی به AFC نگرانی خود را از شرایط امنیتی میزبانی عربستان ابراز کرده و خواستار ارائه توضیحات امنیتی پیش از آغاز رقابت‌ها شده است. این در حالی است که باشگاه‌های ایرانی خود به‌دلیل ملاحظات امنیتی از میزبانی بازی‌های خانگی آسیایی در کشورشان محروم شده‌اند، موضوعی که مدیران آنها آن را «معیار دوگانه» می‌نامند. AFC تا امروز پاسخ مفصلی به این انتقاد نداده است.

اگر جام به ۲۰۲۸ برود

اگر جام ملت‌ها واقعاً یک سال به تعویق بیفتد، پیامدهایش به یک رویداد محدود نمی‌شود. برای تیم‌های شرکت‌کننده، برنامه آماده‌سازی باید از نو چیده شود؛ بازی‌های تدارکاتی، چرخه مسابقات مقدماتی و تنظیم فرم بازیکنان. در بسیاری از کشورها، قرارداد سرمربی با چرخه برگزاری تورنمنت گره خورده و تعویق می‌تواند به بازسازی کادر فنی بینجامد. برای تیم‌هایی که چشم به جام جهانی ۲۰۲۶ داشتند هم، جابه‌جایی جام ملت‌ها بر برنامه‌ریزی‌شان اثر می‌گذارد.
برای خود عربستان، موضوع از ورزش فراتر می‌رود. این کشور میزبان جام جهانی ۲۰۳۴ است و جام ملت‌ها قرار بود یکی از مهم‌ترین آزمون‌های میزبانی پیش از آن باشد؛ ورزشگاه‌ها، سیستم امنیتی و ظرفیت پذیرایی. به نوشته گزارش‌ها، صندوق ثروت ملی عربستان در حال بررسی کاهش طرح ورزشگاه‌های ۲۰۳۴ از ۱۵ به ۱۰ورزشگاه است. تعویق دوباره، فرصت نمایش توان میزبانی را باریک‌تر می‌کند.
برای AFC هم، مسأله به اعتبار حکمرانی برمی‌گردد. حق پخش، قراردادهای حامیان مالی و برنامه‌های تجاری جام ملت‌ها بر پایه برگزاری در موعد مقرر بسته شده است. تغییر دوباره پس از جابه‌جایی نسخه پیشین می‌تواند هزینه‌های مالی و اعتباری سنگینی برای کنفدراسیون داشته باشد.

۶ هفته تا تصمیم نهایی

مهلت پایان نوامبر که شیخ سلمان به آن اشاره کرد، یعنی حدود ۶هفته فرصت برای ارزیابی. در این بازه، ۳مسیر پیش روی AFC است؛ برگزاری طبق برنامه با تدابیر امنیتی فشرده، تعویق یک‌ساله، یا نقل‌مکان به کشوری دیگر. رئیس AFC فقط به گزینه دوم اشاره کرده و درباره ۲گزینه دیگر اظهارنظر مشخصی نکرده است. گزارش‌ها هم از احتمال جابه‌جایی میزبان سخن گفته‌اند، اما تا امروز تأیید رسمی در این باره دیده نمی‌شود.
مقام‌های سعودی بر اطمینان‌بخشی تأکید دارند و کمیته برگزاری می‌گوید برنامه‌ها بر سر جای خود است. اما واقعیت میدانی، یعنی ادامه حمله‌ها و تعویق بازی‌ها در همین هفته، فشار را بر AFC بالا برده است. هر روز تأخیر در تصمیم‌گیری هم فرصت جایگزین‌ها را کمتر می‌کند.
خود شیخ سلمان این وضعیت را در یک جمله خلاصه کرده بود: «هر چیزی ممکن است در منطقه سریع تغییر کند. هیچ‌کس نمی‌تواند پیش‌بینی کند تا پایان نوامبر چه می‌شود. اگر وضعیت امنیتی بهتر شود، جام ملت‌ها شاید با کمی تأخیر در برنامه‌ریزی برگزار شود. اگر بدتر شود، ممکن است سرنوشت جام را نه فوتبال، که تحولات میدان نبرد رقم بزند.»

پیش‌زمینه‌های تاریخی

به تعویق انداختن یک رویداد بزرگ ورزشی پیش‌زمینه تاریخی دارد، هرچند هر بار با هزینه‌ای سنگین همراه بوده است. بازی‌های المپیک توکیو که به‌دلیل همه‌گیری کرونا از ۲۰۲۰ به ۲۰۲۱ موکول شد، به‌گفته برگزارکنندگان حدود ۲.۸میلیارد دلار هزینه اضافی داشت. اما کرونا تهدیدی جهانی و بی‌تبعیض بود؛ تهدید فعلی در عربستان، یک درگیری نظامی با هدف مشخص جغرافیایی است.
جام جهانی ۲۰۲۲ قطر نمونه‌ای از برگزاری موفق در خلیج فارس است. قطر نزدیک به ۵۰هزار نیروی امنیتی به‌کار گرفت و از حمایت امنیتی چند کشور برخوردار بود. البته وضعیت قطر با عربستان متفاوت بود؛ کشوری کوچک‌تر و قابل کنترل‌تر در مقایسه با عربستان با مرزهای طولانی که اکنون با یمنی‌ها در تقابل مستقیم نظامی است. تورنمنت قاره‌ای در سال ۲۰۲۳ هم که قرار بود در چین برگزار شود، به‌دلیل کرونا به قطر منتقل شد و در ژانویه ۲۰۲۴ برگزار شد.
در سال جاری، بحران خاورمیانه به تقویم ورزشی جهان فشار آورده است. به نوشته گزارش‌ها، گرندپری بحرین و عربستان در فرمول یک به‌دلیل خطر امنیتی لغو شد (با زیان مالی حدود ۲۰۰میلیون دلار)، موتوجی‌پی قطر به نوامبر منتقل شد، مسابقه فینالیسیما بین آرژانتین و اسپانیا بر اثر توقف مسابقات در قطر معلق ماند و یک مسابقه ای‌تی‌پی چلنجر در فجیره در پی هشدار امنیتی متوقف شد. این موارد را باید از منابع مستقل هر رویداد راستی‌آزمایی کرد اما تصویر کلی روشن است، برگزاری رویدادها در مناطق درگیر دشوارتر شده است.

گفت و گو

نمی‌توان همه تفاوت‌های میزبانی ایران و عربستان را فقط امنیتی دانست

در حالی که تفاوت میزبانی ایران و عربستان در مسابقات بین‌المللی ورزشی محل بحث و گمانه‌زنی‌های متعددی درباره نقش مسائل امنیتی، سیاسی و اقتصادی است، عارف‌نیا کارشناس حقوق ورزشی در گفت‌وگو با روزنامه ایران ورزشی تأکید کرد که بدون بررسی اسناد و تصمیم‌های مشخص، نمی‌توان همه تفاوت‌ها را صرفاً به مسائل امنیتی یا صرفاً به عوامل سیاسی و اقتصادی نسبت داد و معیار عدالت در حقوق ورزشی نه یکسان دانستن شرایط متفاوت، بلکه اعمال منصفانه مقررات بر مبنای دلایل عینی، پرهیز از تبعیض و پاسخگویی نهادهای تصمیم‌گیرنده است. عارف عارف‌نیا کارشناس حقوق ورزشی با تأکید بر اینکه شرایط امنیتی ایران و عربستان الزاماً یکسان نیست و ارزیابی آن باید براساس اطلاعات معتبر و وضعیت زمانی مشخص انجام شود.

چرا با وجود انتقادهای بین‌المللی درباره وضعیت حقوق بشر در عربستان، این کشور همچنان میزبان رویدادهای بزرگ ورزشی است؟

برای تحلیل این موضوع باید میان ملاحظات سیاسی و اقتصادی انتخاب میزبان و الزامات حقوقی نهادهای بین‌المللی ورزش تفکیک قائل شویم. عربستان سعودی طی سال‌های اخیر با سرمایه‌گذاری گسترده در فوتبال، جذب ستاره‌های بین‌المللی، توسعه زیرساخت‌های ورزشی و اجرای برنامه‌های گردشگری، جایگاه قابل‌توجهی در اقتصاد جهانی ورزش به‌دست آورده است. این عوامل، همراه با راهبرد تقویت قدرت نرم و افزایش نفوذ بین‌المللی، در تبدیل این کشور به مقصد رویدادهای بزرگ ورزشی نقش داشته‌اند. بااین حال، از منظر حقوقی، قدرت اقتصادی و ظرفیت اجرایی یک کشور به‌تنهایی برای اثبات صلاحیت کامل آن از منظر حقوق بشر کافی نیست. ماده۳ اساسنامه فیفا، این نهاد را به احترام به حقوق بشر شناخته‌شده بین‌المللی و تلاش برای ترویج حمایت از این حقوق متعهد می‌کند. ماده۴ نیز به منع تبعیض، برابری و بی‌طرفی در امور سیاسی و مذهبی می‌پردازد. این تعهدات باید در کنار مقررات اختصاصی انتخاب میزبان و سیاست حقوق بشری فیفا بررسی شوند. البته باید توجه داشت که وجود انتقادهای حقوق بشری، به‌خودی خود ممنوعیت قانونی میزبانی ایجاد نمی‌کند؛ مسأله این است که آیا خطرهای مشخص حقوق بشری به‌طور جدی ارزیابی شده‌اند و آیا برای پیشگیری از نقض حقوق افراد، نظارت مؤثر و جبران خسارت سازوکار مناسبی وجود دارد یا خیر. در مورد جام جهانی ۲۰۳۴، عربستان در دسامبر ۲۰۲۴ رسماً به‌عنوان میزبان انتخاب شد؛ تصمیمی که با انتقادها و نگرانی‌هایی از سوی شماری از سازمان‌های حقوق بشری درباره وضعیت کارگران مهاجر، تبعیض و کفایت ارزیابی خطرهای حقوق بشری همراه بود. از دیدگاه من، آزمون واقعی تعهد فیفا به حقوق بشر، نه صرفاً درج این اصول در اساسنامه، بلکه میزان تأثیر عملی آنها بر انتخاب میزبان، تعهدات کشور میزبان و نظارت بر اجرای آن تعهدات است.

آیا در اعطای میزبانی‌های ورزشی، معیارهای حقوق بشری برای همه کشورها به یک شکل اعمال می‌شود؟

از نظر اصول حقوقی، معیارهای حقوق بشری باید به‌صورت منصفانه، منسجم و بدون تبعیض اعمال شوند؛ اما در عمل، باید بررسی کرد که این معیارها تا چه اندازه در فرایندهای انتخاب میزبان و نظارت بر مسابقات به‌صورت مؤثر اجرا می‌شوند. یکسان بودن معیارها به این معنا نیست که شرایط همه کشورها کاملاً مشابه فرض شود. در مورد فیفا، ماده۳ اساسنامه، سیاست حقوق بشری این نهاد و الزامات اختصاصی مربوط به نامزدی و میزبانی باید در کنار یکدیگر بررسی شوند. صرف وجود این اسناد، به‌تنهایی اثبات نمی‌کند که اجرای معیارها در همه پرونده‌ها یکسان بوده است؛ برای چنین نتیجه‌ای باید مستندات ارزیابی، تصمیم‌ها، تعهدات میزبان و اقدامات نظارتی مقایسه شوند. به اعتقاد من، برابری در حقوق ورزشی یعنی هیچ کشوری به‌دلیل قدرت اقتصادی یا نفوذ سیاسی از معیارهای حقوق بشری معاف نباشد و هیچ کشوری نیز صرفاً به‌دلیل هویت سیاسی یا ملی خود، بدون ارزیابی منصفانه از فرایند میزبانی محروم نشود.

اگر مسائل حقوق بشری و سیاسی می‌توانند درباره میزبانی یک کشور تعیین‌کننده باشند، چرا این موضوع درباره عربستان مانع جدی ایجاد نکرده است؟

این پرسش، یکی از مهم‌ترین چالش‌های حکمرانی در ورزش بین‌المللی را مطرح می‌کند؛ فاصله احتمالی میان تعهدات اعلام‌شده نهادهای ورزشی و نحوه اجرای آنها در تصمیم‌گیری‌های عملی. نخست باید تأکید کنم که از منظر حقوقی، هر انتقاد سیاسی یا حقوق بشری الزاماً به معنای وجود مانع قانونی برای میزبانی نیست. برای آنکه یک وضعیت به مانع حقوقی تبدیل شود، باید مبنای قانونی یا مقرراتی مشخصی وجود داشته باشد و ارتباط آن با شرایط انتخاب میزبان یا تعهدات برگزارکننده اثبات شود.

آیا تفاوت در میزبانی ایران و عربستان را باید ناشی از تفاوت شرایط امنیتی دانست یا عوامل اقتصادی، سیاسی و مناسبات بین‌المللی نیز در این تصمیم‌ها نقش دارند؟

به اعتقاد من، پاسخ حرفه‌ای و واقع‌بینانه این است که نمی‌توان بدون بررسی اسناد و تصمیم‌های مشخص، همه تفاوت‌ها را صرفاً به مسائل امنیتی یا صرفاً به عوامل سیاسی و اقتصادی نسبت داد. در تصمیم‌های مربوط به میزبانی مسابقات بزرگ، مجموعه‌ای از عوامل حقوقی، امنیتی، تجاری، زیرساختی و دیپلماتیک می‌توانند مؤثر باشند اما میزان تأثیر هر عامل باید در هر پرونده جداگانه ارزیابی شود. در خصوص تفاوت میزبانی ایران و عربستان، برای نتیجه‌گیری مستند باید پرونده‌های مشخص از جمله تصمیم‌های مربوط به زمین بی‌طرف، ارزیابی‌های امنیتی، شرایط زیرساختی و مقررات مسابقات مورد مقایسه قرار گیرند. بدون چنین بررسی‌ای، نسبت دادن تصمیم‌ها به نفوذ سیاسی یا منافع اقتصادی، در حد فرضیه باقی می‌ماند. جمع‌بندی من این است که ورزش بین‌المللی باید بر پایه معیارهای شفاف، قابل پیش‌بینی و قابل ارزیابی اداره شود. اگر یک کشور به دلیل خطر امنیتی از میزبانی محروم می‌شود، باید مبنای تصمیم روشن و متناسب باشد و اگر کشور دیگری با وجود نگرانی‌های جدی حقوق بشری میزبان می‌شود، باید مشخص شود که این نگرانی‌ها چگونه ارزیابی شده و چه سازوکارهایی برای مدیریت آنها در نظر گرفته شده است. در نهایت، معیار عدالت در حقوق ورزشی نه یکسان دانستن شرایط متفاوت، بلکه اعمال منصفانه مقررات بر مبنای دلایل عینی، پرهیز از تبعیض و پاسخگویی نهادهای تصمیم‌گیرنده است.